

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2551 จำนวน 450 คน การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 68 คน ครูผู้สอน จำนวน 196 คน รวมทั้งสิ้น 264 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง และตำแหน่งหน้าที่

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นข้อคำถามที่ครอบคลุมภาวะผู้นำทางวิชาการทั้ง 11 ด้าน จำนวน 44 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการแปลผลช่วงคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยสถิติทดสอบ t - test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยสถิติทดสอบ F - test ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก แต่เกินระดับปานกลางมาเพียงเล็กน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีภาวะผู้นำด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มากที่สุด รองลงมา มีภาวะผู้นำด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ภาวะผู้นำด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มีความแตกต่างกัน ส่วนด้านการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา และด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน แตกต่างกันทุกด้าน จึงนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) มีความแตกต่างกัน 3 คู่ คือ ระหว่างประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10-20 ปี ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไปกับประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10-20 ปี

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก คณะผู้ศึกษาได้อภิปรายผลการวิจัยในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักถึงความสำคัญของงานวิชาการและถือว่าการวิชาการเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ วิรุฬห์จิต ใบบิล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1-2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1-2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก คือ ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินผลนักเรียน และด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุรงค์ ภูอยู่เย็น (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน:กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) การปฏิบัติงานด้านวิชาการในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนต่ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปานกลาง ตามลำดับ 3) พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง กับการปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังเช่น พัฒนา อำทำว (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเรือสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ด้าน

ภาวะผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ด้านศักยภาพการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ และด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวม พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน แตกต่างกันทุกด้าน จึงนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe) แตกต่างกัน 3 คู่ คือ ระหว่างประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10-20 ปี ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป กับประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 - 20 ปี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้โดยภาพรวมอาจเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน อาจจะมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการบริหารต่างกัน จึงทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพพร อุณากรสวัสดิ์ (2542, บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูสายปฏิบัติการสอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยภาพรวมและเมื่อแยกพิจารณาในองค์ประกอบแต่ละด้าน โดยความคิดเห็น

ของผู้บริหารโรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าของครูทุกองค์ประกอบ และภาณูจนา ตระกูลบางคล้า (2543, บทคัดย่อ) พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครู-อาจารย์ผู้ปฏิบัติการสอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการและการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้าน ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและของครูในทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนด้านภาวะผู้นำทางวิชาการทุกองค์ประกอบสูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับด้านวิชาการ มีการพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของงานด้านวิชาการของสถานศึกษาต่อไป

1.2 อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลกและสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นต่อไปนี้ การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา การสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การควบคุมการใช้เวลาในการสอน การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ และมีการใช้การวิจัยมาปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอาชีวศึกษาจังหวัดอื่น ๆ

2.3 ควรทำการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแบ่งตามขนาดของสถานศึกษา